4. Москальова Я. Педагогічні умови саморозвитку майбутнього вчителя у процесі професійної підготовки / Я. Москальова // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2014. – Вип. 38. – С. 243 – 249.
5. Листопад О. Теоретико-методичні засади формування професійно-творчого потенціалу майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Листопад Олексій Анатолійович. – Одеса, 2016. – 20 с.
6. Сидоренко Т. Дидактичні основи формування педагогічної культури майбутнього вчителя: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.09 «Теорія навчання» / Тетяна Дмитрівна Сидоренко. – Кривий Ріг, 2011. – 36 с.
7. Федорчук А. Критерії та показники готовності майбутнього вчителя інформатики до роботи в класах фізико-математичного профілю / А. Федорчук // Психологічні аспекти підготовки вчителя. Р. 3. Вісник № 30, 2015. – С. 223 – 227.

References

1. Hotsuliak K. Pidhotovka vchytelia u systemi pisliadyplomnoi osvity do dyferentsiiovanoho navchannia molodshykh shkoliariv: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk: spets. 13.00.04 «Teoriia i metodyka profesiinoi osvity» / Kateryna Ivanivna Hotsuliak. – Prykarpatskyi universytet imeni Vasylia Stefanyka. – 2016.
2. Kravchenko T. Sotsialne zdorovia y osoblyvosti diahnostyky yoho sformovanosti v ditei pidlitkovoho viku / T. Kravchenko // Humanitarnyi visnyk. Pedahohika. – # 27. – S. 150 – 154.
3. Kohut I. Formuvannia profesiino-pedahohichnoi komunikatyvnoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk: spets. 13.00.04 «Teoriia i metodyka profesiinoi osvity» / Kohut Iryna Viktorivna. – Poltava, 2015. – 20 s.
4. Moskalova Ya. Pedahohichni umovy samorozvytku maibutnoho vchytelia u protsesi profesiinoi pidhotovky / Ya. Moskalova // Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh. – 2014. – Vyp. 38. – S. 243 – 249.
5. Lystopad O. Teoretyko-metodychni zasady formuvannia profesiino-tvorchoho potentsialu maibutnikh vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk: spets. 13.00.04 «Teoriia i metodyka profesiinoi osvity» / Lystopad Oleksii Anatoliiovych. – Odesa, 2016. – 20 s.
6. Sydorenko T. Dydaktychni osnovy formuvannia pedahohichnoi kultury maibutnoho vchytelia: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk: spets. 13.00.09 «Teoriia navchannia» / Tetiana Dmytrivna Sydorenko. – Kryvyi Rih, 2011. – 36 s.
7. Fedorchuk A. Kryterii ta pokaznyky hotovnosti maibutnoho vchytelia informatyky do roboty v klasakh fizyko-matematychnoho profiliu / A. Fedorchuk // Psykholohichni aspekty pidhotovky vchytelia. R. 3. Visnyk # 30, 2015. – S. 223 – 227.

УДК 373.3/.5.015.31:[78:7]
DOI 10.31652/2415-7872-2018-56-101-106

СТРУКТУРА ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО СТВОРЕННЯ МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНОГО ПРОСТОРУ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

Р. О. Добровольська

У статті розглядається генеза поняття «готовність». Запропоновано підходи різних науковців до визначення сутності поняття «готовність». Проаналізовано особистісні і процесуальні компоненти готовності до професійної діяльності. Особлива увага звертається на розкриття сутності готовності до педагогічної діяльності та готовності майбутніх учителів музики до створення музично-естетичного простору загальноосвітньої школи. Компоненти готовності до педагогічної діяльності розкрито з позицій особистісного і функціонального підходів. Запропоновано структуру готовності майбутніх учителів музики до створення музично-естетичного простору загальноосвітньої школи: мотиваційно-ціннісний, когнітивно-інформаційний, особистісно-рефлексивний, діяльнісний компоненти.

***Ключові слова**: готовність, майбутні вчителі музики, музично-естетичний простір, професійно-педагогічна діяльність.*

THE STRUCTURE OF THE READINESS OF FUTURE TEACHERS OF MUSIC ART TOWARDS CREATION OF MUSICAL-AESTHETIC SPACE OF A COMPREHENSIVE SCHOOL

R. Dobrovolska

The article deals with the genesis of the concept of «readiness». The approaches of different scholars to the definition of the essence of the concept of «readiness» are proposed. Definition of the notion of readiness, presented in scientific studies, indicates a wide ramification of approaches to the understanding of its content. Readiness is determined by scientists as a holistic sustainable personality education, integral multilevel dynamic personal formation, integrative quality of the individual,

© Р. О. Добровольська

a holistic system of stable, integrative personal entities. The personal and procedural components of readiness for professional activity are analyzed. Particular attention is paid to the disclosure of the essence of readiness for pedagogical activity and the readiness of future teachers of musical art to create the musical and aesthetic space of a comprehensive school. Components of readiness for pedagogical activity are solved from the standpoint of personal and functional approaches. The structure of readiness of future teachers of musical art for creation of musical-aesthetic space of a comprehensive school is offered: motivational-value, cognitive-informational, person-reflexive, activity components.

***Key words**: readiness, future teachers of music, musical and aesthetic space, professional-pedagogical activity.*

Демократизація суспільства, яка відбувається в Україні, обумовлює актуалізацію завдань, пов'язаних з докорінним переосмисленням виховного процесу в школі. Особистісно орієнтована парадигма освіти покликана окреслити нові ціннісні орієнтири освітнього процесу. Професійна діяльність учителя має максимально сприяти розкриттю потенціалу кожної дитини, підготовці її до саморозвитку, самовизначення та самореалізації. Створення музично-естетичного простору загальноосвітньої школи – ключ до вирішення багатьох проблем, пов’язаних з піднесенням культури підростаючого покоління. Водночас сучасні дослідження стану професійної підготовки майбутніх учителів музики свідчать про неготовність значної частини студентів до створення розвивального музично-естетичного простору загальноосвітньої школи.

Враховуючи соціальну важливість проблеми формування професійно компетентного вчителя як суб’єкта ефективного вирішення завдань естетичного виховання дітей і молоді, потребу в розвитку професійно й соціально значущих особистісних характеристик сучасного вчителя музичного мистецтва, ми звернулися до аналізу базового поняття готовності до професійної діяльності.

Дослідженням проблеми професійно-педагогічної підготовки освітніх кадрів і формування готовності майбутніх учителів до професійної діяльності займалися відомі науковці О. Абдуліна, А. Алексюк, Я. Болюбаш, В. Бондар, Б. Гершунський, С. Гончаренко, К. Дурай-Новакова, В. Євдокимов, М. Євтух, І. Зязюн, З. Левчук, О. Міщенко, В. Сластьонін, В. Щербина та ін.

Проблеми професійної підготовки педагогів-музикантів і сучасні теорії мистецької та музично-педагогічної освіти розглядаються у працях О. Олексюк, Л. Масол, Г. Падалки, О. Ростовського, О. Рудницької, О. Щолокової та ін.; методичні аспекти підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва розкриті в дослідженнях Л. Арчажникової, А. Козир, В. Муцмахера, Е. Абдулліна, О. Арчажникова, Н. Бакланова, Н. Гузій, Н. Гуральник, С. Сисоєвої, Д. Юник, В. Шацької та ін.

Мета статті: проаналізувати підходи науковців до визначення сутності та змісту поняття «готовність до професійно-педагогічної діяльності» та запропонувати структурні компоненти готовності майбутніх учителів музики до створення музично-естетичного середовища загальноосвітньої школи.

Визначення поняття готовності, представлені у наукових дослідженнях, свідчать про широку розгалуженість підходів до розуміння його змісту. Готовність визначається науковцями як цілісне стійке особистісне утворення (І. Вужина, А. Линенко, Г. Троцко), інтегральне багаторівневе динамічне особистісне утворення (С. Литвиненко), інтегративна якість особистості (І. Гаврик), цілісна система стійких інтегративних особистісних утворень (Т. Жаровцева) [2; 7; 9; 11]. Одна група науковців (Л. Кондрашова, Г. Троцко) у визначенні сутності готовності акцентує увагу не лише на професійних знаннях, уміннях, навичках, а й на певних особистісних якостях, що забезпечують успішне виконання професійних функцій. Інші автори підкреслюють потенційні можливості готовності в забезпеченні мобілізаційності щодо включення у професійну діяльність (А. Линенко), внутрішніх умов для успішного професійного саморозвитку (О. Пєхота, Г. Троцко). В авторських визначеннях готовність виступає як результат професійно-педагогічної підготовки (С. Литвиненко), умова та регулятор успішної професійної діяльності (І. Гаврик). Однак, не дивлячись на розбіжності у трактуванні цього поняття, основними характеристиками готовності до педагогічної діяльності Т. Садова називає: цілісність, стійкість, інтегративність, динамічність, полікомпонентність цього утворення. В. Крутецький та інші дослідники підкреслюють у своїх працях, що визначальною ознакою готовності є синтез якостей особистості, що обумовлюють її придатність до діяльності.

К. Дурай-Новакова, М. Дяченко, Л. Кандибович. В. Сластьонін готовність розглядають як первинну й фундаментальну умову успішного виконання будь-якої діяльності, як ступінь мобілізації внутрішніх ресурсів людини з метою найбільш ефективного розв’язання певних завдань. Дослідники акцентують увагу на необхідності поєднання професійно важливих якостей особистості й настрою на майбутню діяльність з метою підвищення рівня готовності майбутніх фахівців.

Аналіз стану розробленості проблеми вказує на те, що поняття «готовність» переважно розглядають як:

- результат спеціальної підготовки, наслідок діяльності;
- передумову до професійної діяльності, що забезпечує її ефективність, виконує регулятивну функцію, є сталою;

- інтегроване особистісне утворення, що забезпечує необхідні внутрішні умови для успішного здійснення діяльності;
- суб'єктивний, активно дієвий стан особистості, що спонукає до діяльності, спрямований на її виконання.

Отже, поняття «готовність» розглядається як інтегративна, професійно-значуща якість особистості вчителя, що є системою взаємопов'язаних структурних компонентів, які містять особистісні (професійні мотиви й інтереси) і процесуальні (професійні знання і вміння) складові.

Аналіз досліджень, присвячених проблемі готовності майбутнього вчителя до професійної діяльності, дозволяє говорити про структурну будову і багаторівневий характер цього явища. М. Дяченко, Л. Кандибович, вважаючи готовність до професійної діяльності особистісною якістю та інтегральним вираженням всіх підструктур особистості, зазначають, що вона є стійкою єдністю таких компонентів: мотиваційний (позитивне ставлення до професії, інтерес до неї та інші достатньо стійкі професійні мотиви); орієнтаційний (знання і уявлення про особливості та умови професійної діяльності, її вимоги до особистості); операційний (володіння способами і прийомами професійної діяльності, необхідними знаннями, навичками, вміннями, процесами аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення); вольовий (самоконтроль, вміння керувати діями, з яких складається виконання трудових обов'язків); оцінювальний (самооцінка власної професійної підготовленості і відповідність процесу вирішення професійних завдань оптимальним трудовим зразкам). Достатній рівень сформованості цих компонентів, їх цілісна єдність – показник професійної готовності майбутнього фахівця до праці, його активності, самостійності, творчості [5].

В. Сластьонін у професійній готовності педагога до виховної роботи виокремлює два взаємопов'язані компоненти: мотиваційно-ціннісний (особистісний) і виконавський (процесуальний)**.**

К. Дурай-Новакова основними компонентами професійної готовності до педагогічної діяльності вважає мотиваційний, орієнтаційно-пізнавально-оцінний, емоційно-вольовий, операційно-дійовий, настановчо-поведінковий. Вона також зазначає, що рівень сформованості педагогічної готовності студентів значно зростає, якщо використовувати спеціально змодельовану систему професійного навчання й виховання [6].

Розглядаючи загальнопедагогічну компетентність як інтегральний показник професійної готовності вчителя, В. Галузяк вважає її сутнісною характеристикою спрямованість на розвиток вихованця, а також потребу в самопізнанні і постійному самовдосконаленні, критичному аналізі власних професійних установок, корекції способів навчально-виховної взаємодії з учнями [3]. У зв'язку з цим у структурі загальнопедагогічної компетентності дослідник розрізняє три основні підструктури: навчальну, виховну та особистісно-рефлексивну. Перші дві містять компетентності, що стосуються основних функцій педагогічної діяльності (навчальної і виховної), які полягають у розвитку, відповідно, інструментальної та мотиваційно-ціннісної сфер особистості вихованця. У навчальній і виховній компетентності, у свою чергу, виокремлюється діагностична, проективна, організаційно-процесуальна і оцінювально-корекційна складові. Особистісно-рефлексивна компетентність стосується особистості самого педагога, його спроможності аналізувати себе й власні дії, змінювати свої професійні установки, займатися професійним самовдосконаленням, виробляти індивідуальний стиль педагогічної діяльності [3, с. 52-53].

На визначення сутності готовності до педагогічної діяльності та її компонентного складу впливають особливості предмету дослідження, різний контекст розгляду проблеми, методологічні засади та авторська концепція дослідження. Водночас різні трактування цього поняття та його структури не виключають, а розширюють і поглиблюють уявлення про досліджуваний феномен. Так, мотиваційно-цільовий компонент виокремлюється більшістю науковців і полягає у професійних настановах, позитивному ставленні до професії, інтересі до неї, стійких намірах присвятити себе педагогічній діяльності. Науковці І. Вужина, О. Пєхота приділяють увагу змістовому та операційному компонентам, що характеризуються системою професійних знань, умінь і навичок, педагогічним мисленням, професійним спрямуванням уваги, сприйняття, пам'яті, дій й операцій, необхідних для успішного здійснення професійно-педагогічної діяльності**.**

Л. Кондрашова, Г. Троцко виокремлюють як складовий орієнтаційний компонент готовності до професійної діяльності, зміст якого складають ціннісно-професійні орієнтації, основою яких виступають принципи, погляди, переконання. Обов'язковим компонентом готовності до професійно-педагогічної діяльності науковці визначають оцінний або оцінно-регулятивний (І. Вужина), оцінно-результативний (І. Гаврик) компонент, який включає самооцінку своєї професійної підготовленості і відповідності процесу розв'язання професійних завдань оптимальним педагогічним зразкам**.** Відповідно до специфіки предмета дослідження автори до структури готовності включають деякі інші компоненти: емоційно-вольовий, психофізіологічний **(**Л. Кондрашова, Г. Троцко), інтеграційний (О. Пєхота), креативний (С. Литвиненко) тощо [2; 9; 11].

Отже, основними компонентами готовності до педагогічної діяльності є:

- змістово-операційний (система професійних знань, умінь і навичок, педагогічне мислення, професійне спрямування уваги, сприймання та пам'яті);
- мотиваційно-цільовий (позитивне ставлення та інтерес до професії, бажання присвятити себе педагогічній діяльності);
- оцінний (самооцінка власної професійної підготовленості);
- ціннісно-орієнтаційний (розуміння професійних цінностей та етичних норм, духовність, громадська активність та професійна відповідальність);
- комунікативно-інформаційний (комунікативна компетентність; сформованість комунікативних умінь; розвиток інформаційної культури; використання новітніх інформаційних технологій у професійній педагогічній діяльності)**.**

О. Горбенко, досліджуючи проблему професійної інструментально-виконавської компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва, визначає такі компоненти готовності студентів до здійснення педагогічної діяльності з оркестрово-ансамблевим колективом:

- мотиваційно-пізнавальний компонент, зміст якого складають професійна спрямованість майбутніх учителів музичного мистецтва, інтерес до способів вирішення професійних завдань, бажання об'єднати колектив навколо вирішення проблем музично-естетичного виховання; усвідомлення ролі та можливостей керівника в організації колективної творчої діяльності учнів;
- когнітивно-операційний компонент, котрий відображає професійні знання майбутніх фахівців. Його характеризує наявність знань щодо керівництва оркестровим колективом;
- творчо-діяльнісний компонент, що містить індивідуально-психологічні якості та психолого-педагогічні здібності студентів як майбутніх керівників музичного колективу; вміння використовувати форми та методи репетиційної роботи у конкретній ситуації;
- емоційно-вольовий компонент, що характеризується здатністю майбутніх учителів музичного мистецтва створювати позитивну атмосферу, емоційно впливати на аудиторію, контролювати власні емоційні почуття (витримка, концентрація й розподіл уваги в процесі музично-творчої роботи), володіти способами та прийомами міжособистісного спілкування [4].

Дослідник зазначає, що показниками готовності студентів до роботи з оркестрово-ансамблевим колективом є орієнтація на музично-педагогічну діяльність, оперування психолого-педагогічними та фаховими знаннями в процесі репетиційних занять, усвідомлення специфіки роботи керівника і диригента, вміння вирішувати організаційні і творчі завдання.

Основними показниками творчої готовності вчителя музичного мистецтва є: дослідницька готовність (пошукова діяльність, допитливість), інноваційна готовність (пошук і знаходження нового й ефективного вирішення), креативна готовність (необхідний потенціал, здатність дивуватися і пізнавати нове, глибоко усвідомлювати набутий досвід, спрямованість на відкриття нового)**.**

У структурі креативної готовності особистості С. Яланська виокремлює такі якості: здатність до творчості, вирішення проблемних завдань, винахідливість, гнучкість і критичність, інтуїція, самобутність і впевненість у собі; здатність ставити і вирішувати нестандартні завдання, здатність до аналізу, синтезу і комбінування, до переносу досвіду, передбачення тощо; емоційно-образні якості, натхненність, емоційний підйом у творчих ситуаціях; асоціативність, уява, почуття новизни, чутливість до протиріч, здатність до емпатії (емпатійність); проникливість, уміння бачити знайоме в незнайомому; готовність до подолання стереотипів. Крім того, на думку вченої, необхідними є такі риси особистості: ентузіазм у ставленні до своєї роботи та її завдань; старанність – здатність до тривалої зосередженої праці; дисциплінованість; здатність до критики і самокритики; вміння знаходити спільну мову з оточуючими [12].

О. Волобуєва, використовуючи наявні в науковій літературі визначення компетентності, потрактовує готовність вчителя музичного мистецтва до педагогічної діяльності як синтез, тобто взаємообумовлену єдність професійних знань і педагогічних умінь, що реалізуються в процесі педагогічної праці. Учитель, вирішуючи безліч навчально-виховних завдань, реалізує у своїй роботі нестандартні підходи, опосередковані особливостями суб'єкт-суб'єктної взаємодії. Зважаючи на це, професійне зростання педагога безпосередньо залежить від ерудиції в галузі креативної психології та інноваційної педагогіки, здатності мобілізувати й актуалізувати знання в ситуації невизначеності з метою прийняття творчих рішень в складних умовах педагогічного процесу Структурними компонентами готовності до педагогічної діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва О. Волобуєва визначає креативну ерудицію (теоретичні, педагогічні, організаційні, методичні, технологічні знання); творчу вмілість (дослідні, комунікативні, організаторські, технологічні вміння); творчу готовність (емпатійність, рефлексивність, проникливість, креативність, комунікативність, спрямованість на творчість, імпровізаційність) [1].

Проектуючи теоретичну модель готовності в межах нашого педагогічного дослідження, ми спиралися на наявний досвід у цій галузі (С. Сисоєва, Г. Падалка, Ю. Очаковська, Л. Масол. Так, І. Немикіна,

розкриваючи умови створення і основні характеристики моделі готовності вчителя музичного мистецтва до професійної діяльності, вказує, що, з гносеологічної позиції, формування готовності передбачає вирішення триєдиного завдання: 1) вивчення системи-об'єкту та її основних характеристик, що відтворюються у моделі; 2) дослідження сукупності відображених або відтворених характеристик, результатом чого є нові знання про окремі елементи системи, а нерідко і системи в цілому; 3) перенесення знань, отриманих під час моделювання, у практику професійної діяльності [10, с. 66].

Таким чином, на думку І. Немикіної, знання про систему-оригінал збагачуються, поглиблюються і розширюються, а в подальшому можуть бути використані на практиці.

Аналіз теоретичних джерел щодо визначення компонентів готовності до професійно-педагогічної діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва та сучасної практики підготовки студентів педагогічного університету дозволив нам виокремити такі *компоненти готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до створення шкільного музично-естетичного середовища*: мотиваційно-ціннісний, когнітивно-інформаційний, особистісно-рефлексивний, діяльнісний. Складовими змісту *мотиваційно-ціннісного компоненту* є: усвідомлення важливості реалізації завдань естетичного виховання в загальноосвітній школі, потреба в творчій діяльності, спрямованість на створення умов для саморозвитку, самореалізації дітей у мистецькій діяльності, усвідомлення значущості музичного мистецтва у системі освіти, готовність до застосування сучасних методик і технологій музичного навчання та виховання. *Когнітивно-інформаційний компонент* передбачає знання закономірностей, принципів естетичного виховання, основ психології творчої та мистецької діяльності; знання сутності та специфіки професійної діяльності вчителя музичного мистецтва; знання сучасних моделей створення музично-естетичного простору; знання особистісно-орієнтованих технологій навчання та виховання у музичній педагогіці; музично-педагогічна ерудиція, знання організаційних форм і видів діяльності, методик і технологій музичного навчання та виховання, здатність до аналізу, оцінки та впровадження педагогічних інновацій, знання методик організації різних видів музично-творчої діяльності. *Особистісно-рефлексивний компонент* передбачає наявність здатності майбутнього вчителя музичного мистецтва до самоаналізу й самооцінки власної педагогічної діяльності, відповідальності, здатності до емпатії, почуття гармонії, естетичного смаку. Зміст *діяльнісного компоненту* представлений вміннями вибору та доцільного поєднання музично-виконавських і творчих форм роботи, вміннями планування та реалізації різних видів музично-творчої діяльності за законами емоційної драматургії, вміннями створення емоційно-захоплюючої атмосфери, комунікативними та організаторськими вміннями, музично-творчими вміннями (вміння моделювати навчально-виховний процес з музичного мистецтва, імпровізаційні вміння, вміння музичної творчості).

Отже, підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва до створення музично-естетичного середовища навчального закладу забезпечує реалізацію завдань естетичного виховання в загальноосвітній школі, сприяє усвідомленню студентами варіативності шляхів становлення особистості учня та оволодінню методами формування музично-естетичної культури школярів.

Література

1. Волобуєва О.Ф. Творча компетентність викладача вищої школи: психологічний аспект / О. Ф. Волобуєва // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2011. – Вип. 4. – С. 94-103.
2. Гаврик І. В. Теоретико-методологічні основи формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності : дис.. .. доктора пед. наук: 13.00.04/ І. В. Гаврик. – Х., 2006. – 475 с.
3. Галузяк В. М. Складові загальнопедагогічної компетентності вчителя / В. М. Галузяк // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені М.Коцюбинського. Серія: «Педагогіка і психологія». Випуск 49. – Вінниця, 2017. – С. 46-54.
4. Горбенко О. Критерії сформованості готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до оркестрово-ансамблевої діяльності / О. Горбенко // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Сер. : Педагогічні науки. – 2016. – Вип. 147. – С. 47-50.
5. Дьяченко М. И. Психологические проблемы готовности к деятельности / М. И. Дьяченко, Л. А. Кандыбович. – Мн. : Изд-во БГУ, 1976. – 176 с.
6. Дурай-Новакова К. М. Формирование профессиональной готовности к деятельности / К. М. Дурай-Новакова. – М. : Просвещение, 1983. – 356 с.
7. Жаровцева Т. Г. Теоретико-методологічні засади підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до роботи з неблагополучними сім'ями : автореф. дис. на здобуття наук, ступеня доктора пед. наук / Т. Г. Жаровцева ; ПДПУ імені К.Д.Ушинського. – Одеса, 2007. – 44 с.
8. Линенко А. Ф. Професійна ідентичність в контексті професійної підготовки майбутнього вчителя / А. Ф. Линенко // Наука і освіта. – 2016.– №1. – С. 72-76.
9. Литвиненко С. А. Теоретико-методологічні засади підготовки майбутніх учителів початкових класів до соціально-педагогічної діяльності : автореф. дис.. на здобуття наук. ступеня доктора пед.. наук / НПУ імені М. П. Драгоманов / С. А. Литвиненко. – К., 2005. – 40 с.

10. Немыкина И. Н. Теоретические основы формирования обобщенных понятий в профессиональной подготовке учителя музыки / Ур. гос. пед. ун-т / И. Н. Немыкина. – Екатеринбург, 1997. -156 с.
11. Троцко Г. В. Теоретичні та методичні основи підготовки студентів до виховної діяльності у вищих педагогічних навчальних закладах : автореф. дис…..доктора пед. наук / Г. В. Троцко ; Ін-т педагогіки і психології професійної освіти АПНУ. – К., 1997. – 54 с.
12. Яланська С. П. Творча компетентність як механізм успішної психолого-педагогічної діяльності / С. П. Яланська // Проблеми сучасної психології. – 2015. – Вип. 28. – С. 682-692.

References

1. Volobuieva O.F. Tvorcha kompetentnist vykladacha vyshchoi shkoly: psykholohichnyi aspekt / O. F. Volobuieva // Visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy.– 2011.– Vyp. 4.– S.94-103.
2. Havryk I. V. Teoretyko-metodolohichni osnovy formuvannia hotovnosti maibutnikh uchyteliv do innovatsiinoi profesiinoi diialnosti : dys.. .. doktora ped. nauk: 13.00.04/ I. V. Havryk. – Kh., 2006. – 475 s.
3. Haluziak V. M. Skladovi zahalnopedahohichnoi kompetentnosti vchytelia / V. M. Haluziak // Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.Kotsiubynskoho. Seriia: «Pedahohika i psykholohiia». Vypusk 49. – Vinnytsia, 2017. – S. 46-54.
4. Horbenko O. Kryterii sformovanosti hotovnosti maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva do orkestrovo-ansamblevoi diialnosti / O. Horbenko // Naukovi zapysky [Kirovohradskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka]. Ser. : Pedahohichni nauky. – 2016. – Vyp. 147. – S. 47-50.
5. D'yachenko M. I. Psihologicheckie problemy gotovnosti k deyatel'nosti / M. I. D'yachenko, L. A. Kandybovich. – Mn. : Izd-vo BGU, 1976. – 176 s.
6. Duraj-Novakova K. M. Formirovanie professional'noj gotovnosti k deyatel'nosti / K. M. Duraj-Novakova. – M. : Prosveshchenie, 1983. – 356 s.
7. Zharovtseva T. H. Teoretyko-metodolohichni zasady pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv doshkilnoi osvity do roboty z neblahopoluchnymy simiamy : avtoref. dys. na zdobuttia nauk, stupenia doktora ped. nauk / T. H. Zharovtseva ; PDPU imeni K.D.Ushynskoho. – Odesa, 2007. – 44 s.
8. Lynenko A. F. Profesiina identychnist v konteksti profesiinoi pidhotovky maibutnoho vchytelia / A. F. Lynenko // Nauka i osvita. – 2016.- #1. – S. 72-76.
9. Lytvynenko S. A. Teoretyko-metodolohichni zasady pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv do sotsialno-pedahohichnoi diialnosti : avtoref. dys.. na zdobuttia nauk. stupenia doktora ped.. nauk / NPU imeni M. P. Drahomanov / S. A. Lytvynenko. – K., 2005. – 40 s.
10. Nemykina I. N. Teoreticheskie osnovy formirovaniya obobshchennyh ponyatij v professional'noj podgotovke uchitelya muzyki / Ur. gos. ped. un-t / I. N. Nemykina. – Ekaterinburg, 1997. -156 s.
11. Trotsko H. V. Teoretychni ta metodychni osnovy pidhotovky studentiv do vykhovnoi diialnosti u vyshchykh pedahohichnykh navchalnykh zakladakh : avtoref. dys…..doktora ped. nauk / H. V. Trotsko ; In-t pedahohiky i psykholohii profesiinoi osvity APNU. – K., 1997. – 54 s.
12. Yalanska S. P. Tvorcha kompetentnist yak mekhanizm uspishnoi psykholoho-pedahohichnoi diialnosti / S. P. Yalanska // Problemy suchasnoi psykholohii. – 2015. – Vyp. 28. – S. 682-692.

УДК 37.01/.09
DOI 10.31652/2415-7872-2018-56-106-113

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ОНКОЛОГІЯ»

В. Г. Дроненко

У статті обґрунтована актуальність формування клінічного мислення майбутнього лікаря засобами інтерактивних технологій навчання. Доведена ефективність таких методів і форм організації навчання, як кейс-стаді, симуляційні методи і кооперативне навчання. Пропонується поєднувати кооперативне навчання майбутніх лікарів з методом аналізу конкретних ситуацій (кейсів) і відпрацювання вузьких практичних навиків (симуляції), що в реальності уможливлює оперативний зворотній зв'язок (дебрифінг) між студентом і викладачем та іншими студентами, формує навики роботи в команді, розвиває всі складові клінічного мислення. Проаналізовано особливості дидактичних кейсів, які можуть бути застосовані для розвитку клінічного мислення студентів, акцентовано на призначенні різних видів завдань (проблемні, оцінювальні, ілюстративні) в поєднанні з симуляціями для розвитку компонентів клінічного мислення студентів, зокрема їхньої здатності розуміти причиново-наслідкові зв'язки, що виникають в перебігу конкретного захворювання; опановувати нові методики постановки діагнозу.

Ключові слова: *клінічне мислення, інтерактивні методи навчання, кейс-стаді, кооперативне навчання, симуляційне навчання, майбутні лікарі, онкологія.*

© В. Г. Дроненко